

УДК 316.774.5:323.1

*Періжняк К. Є., здобувачка вищої освіти;
Стеблина Н. О., д-р політ. наук, професор,
професор кафедри журналістики та соціальних комунікацій,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ВПЛИВ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ НА ФОРМУВАННЯ МЕДІАРЕПУТАЦІЇ ПОЛІТИЧНОГО АКТОРА

Ключові слова: медійна репутація, кризова ситуація, вплив, політичний актор.

Вступ. Воєнний стан є однією з найбільш складних та небезпечних кризових ситуацій для будь-якого суб'єкта, будь то держава, військовий лідер чи організація. Воєнні конфлікти призводять до серйозних загроз для життя, майна та безпеки людей, і мають потенціал вплинути на репутацію суб'єкта. *Метою* роботи є аналіз кейсів впливу кризових ситуацій на репутацію політичного актора, який дасть змогу розробити рекомендації щодо ефективної кризової комунікації та управління медійної репутації.

Актуальність. Під час повномасштабного вторгнення РФ на територію України ми маємо змогу спостерігати за змінами у політичному середовищі та впливом воєнного стану на медійну репутацію політичних акторів. Оскільки медійна репутація є поняттям доволі новим, а воєнний стан – особливо небезпечним видом кризової ситуації, досліджень на цю тему та знань, як правильно управляти своєю репутацією недостатньо, що і визначає актуальність цього дослідження.

У світовій історії є не один приклад впливу кризової ситуації на репутацію політичного актора. Зокрема, В. Луцак у своїй статті [1] розглядав причини негативної репутації Генрі Уоллеса у президентській кампанії в США 1948 року, яка розгорталась в умовах американсько-радянської конфронтації.

Після смерті президента Франкліна Рузвельта у 1945 році Гаррі Трумен як віцепрезидент став головою Сполучених Штатів Америки, відповідно до конституції, до наступних виборів. Протягом чотирьох президентських термінів Ф. Рузвельта ключовою фігурою в його адміністрації був Г. Уоллес, який обіймав різні важливі посади. Він мав великий рейтинг довіри громадян і розглядався як можливий наступник Рузвельта. На конвенції Демократичної партії в Чикаго у 1944 році Г. Трумен був обраний кандидатом віцепрезидента замість Г. Уоллеса через політичні інтриги. Після перемоги Франкліна Рузвельта на президентських виборах 1944 року Генрі Уоллес став міністром фінансів, але його політична позиція стала більш провокаційною та критичною до зовнішньополітичного курсу США, зокрема до СРСР. Генрі Уоллес підтримував співпрацю з СРСР та заохочував США дивитися на росію через власні очі, а не через призму інших країн. Він не підтримував односторонні дії США та інші дії, які не відповідали його поглядам. Міжнародна політика адміністрації Трумена була схвалена більшістю американців, тому опозиція Уоллеса була невдалою і компрометуючою для нього. Уоллес підтримував співпрацю зі сталінським

режимом для забезпечення миру, але суспільство ставилося до цього песимістично, що і стало причиною його поразки. Перемогу здобув Гаррі Трумен, який продовжив зовнішньополітичний курс країни на стримування СРСР і будівництво «держави національної безпеки» [1]. Цілком очевидно, що в інших умовах до конфлікту з СРСР Генрі Уоллес не піддався б такій жорсткій критиці, проте маючи протилежну від громадськості думку, він втратив довіру та досі залишається негативною особою у політичній історії Сполучених Штатів Америки.

Ще одним прикладом впливу кризової ситуації на репутацію політичного актора є вибори Президента США 2020 року. Передвиборча кампанія розгорталася під час пандемії коронавірусу COVID-19, яку точно можна вважати кризовою ситуацією. Головним опонентом тогочасного президента Дональда Трампа був Джо Байден, для якого ці вибори стали третіми. У 2020 році громадяни США обрали своїм Президентом 78-річного Джо Байдена, основним гаслом якого було те, що він «не Трамп». Причиною програшу Трампа стала його негативна репутація, адже за час своєї каденції він запам'ятовся своїми неетичними висловлюваннями та зухвалістю. У статті Вашингтон Пост його описують як «суперечливу та неетичну особистість, він вживав расистську риторику та висловлював тиради, сповнені нарікань, зображуючи себе жертвою» [2].

Останній рік президенства Трампа припав на пандемію коронавірусу, яка забрала мільйони життів в усьому світі, а зневажливе ставлення до цієї глобальної проблеми й стало останньою краплею для громадян США. Головною помилкою Дональда Трампа став поганий репутаційний менеджмент в умовах кризової ситуації, він настільки набриднув людям, що виборцям США було важливо обрати «будь-кого», аби не Трампа. Адже 82 відсотки виборців, які назвали коронавірус найважливішим питанням у виборі Президента, підтримали Байдена [2].

Іншим прикладом впливу кризової ситуації, зокрема воєнного стану, на репутацію політичного актора є воєнний стан 2018 року в Україні та його вплив на репутацію тогочасного президента Петра Порошенка. А саме введення воєнного стану у 10 областях України на 30 днів від 28 листопада 2018 року, причиною якого стала агресія прикордонних кораблів РФ у Керченській протоці проти кораблів Військово-морських сил України.

У цій ситуації було та залишається багато питань, зокрема, чому воєнний стан був введений саме тоді, через 4 з половиною роки від початку війни на Донбасі та окупації Криму, чому лише на 30 днів та який сенс введення воєнного стану взагалі. У цьому випадку варто аналізувати не лише вплив воєнного стану на репутацію політичного актора, Петра Порошенка, а й причини його введення. Адже чіткої відповіді народу тогочасний Президент так і не надав, тому політичні експерти зійшлися на думці, що цей крок мав покращити рейтинг Порошенка перед майбутніми виборами. Цю думку підтверджують і результати спільного опитування КМІС, Центру Разумкова та Соціологічної групи «Рейтинг» щодо електоральних настроїв українців станом на 2 листопада. За даними опитування лідером президентського рейтингу була Юлія Тимошенко,

яка з різницею майже у два рази випереджала найближчих своїх конкурентів. Ю. Тимошенко готові були підтримати 21 % тих, хто визначився з вибором та мали намір взяти участь у голосуванні. Володимира Зеленського, який на той час ще публічно не підтвердив свої наміри висунути свою кандидатуру на пост Президента України, підтримували 11 % опитаних, а Петра Порошенка – 10 %. За даними цього ж опитування тогочасний президент також програє у другому турі майже кожному опоненту [3]. «На сьогоднішній день воєнний стан – це найважча дубинка в руках влади. Якщо береш її в руки, тоді потрібно демонструвати силу й уміння. Тимчасово віддавши Порошенкові ініціативу, його політичні опоненти уважно стежать за діями президента. Тому будь-яка необачність, будь-який помилковий крок, напевно, стануть приводом для нової критики на його адресу. Враховуючи те, що досі українська влада не мала досвіду керування країною в режимі воєнного стану, помилки можливі. Вони можуть дорого обійтися для політичної кар'єри Петра Порошенка», - таку думку тоді висловив політичний оглядач та журналіст Сергій Руденко [4].

За 30 днів воєнного стану Україна мала показати готовність дати відсіч рф у випадку повномасштабного вторгнення та усунути недоліки. І хоч, за словами влади, за 30 днів дії воєнного стану було усунуто 80 % недоліків, великої переваги у рейтингах Петру Порошенку це не дало. Адже за результатами опитування станом на 11 грудня, тогочасний президент так і залишився на 3 місці з 11,6 %, водночас як рейтинг Володимира Зеленського зріс до 14,6 % [5].

Висновки

Те, як суб'єкт поводить себе під час воєнного конфлікту, впливає на сприйняття його моральних цінностей та етичних принципів. Важливим є те, як дотримання етичних норм та прав людини впливає на репутацію суб'єкта в умовах війни. Публічна думка та сприйняття суб'єкта воєнного конфлікту відіграють важливу роль у формуванні репутації. Проте не є винятком і те, що в умовах кризової ситуації можна без великих зусиль побудувати або відновити позитивну репутацію політичного актора.

Список використаних джерел

1. Луцак В. В. Г. Уоллес у президентській кампанії в США 1948 р.: репутація та імідж політика. *Імідж і репутація. Репутаційний менеджмент: історія, сучасність, тренди майбутнього*: міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 15–16 листоп. 2017 р. С. 233–242.
2. Ashley Parker, Josh Dawsey, Matt Viser, Michael Scherer. *How Trump's erratic behavior and failure on coronavirus doomed his reelection*. The Washington Post. Nov. 7, 2020. URL: <https://www.washingtonpost.com/elections/interactive/2020/trump-pandemic-coronavirus-election/> (дата звернення: 13.11.2023).
3. Рейтинг, КМІС, Центр Разумкова. *Моніторинг електоральних настроїв українців*. Київський Міжнародний Інститут Соціології. 13.11.2018. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=800> (дата звернення: 13.11.2023).
4. Сергій Руденко. *Воєнна партія для Петра Порошенка*. 30.11.2018. Deutsche Welle. URL: <http://surl.li/ncyfu> (дата звернення: 13.11.2023).
5. Київський Міжнародний Інститут Соціології. *Суспільно-політичні настрої населення: листопад-грудень 2018 року*. 11.12.2018. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=806&page=1> (дата звернення: 13.11.2023).